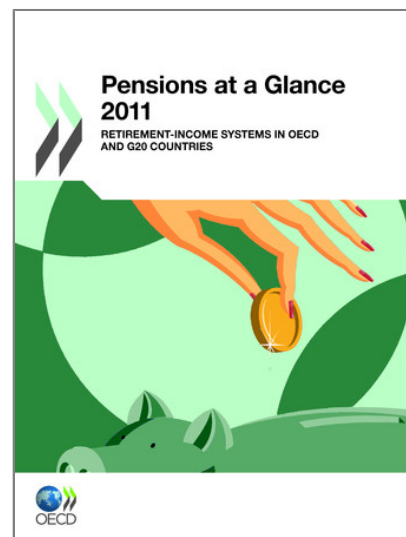

OECD *Multilingual Summaries*

Pensions at a Glance 2011: Retirement-income Systems in OECD and G20 Countries

Summary in Norwegian

Et blick på pensjoner i 2011: Systemer for pensjonsinntekt i OECD og G20 land

Sammendrag på norsk

- Temaet for denne fjerde utgaven av Et blick på pensjoner, er pensjoner, pensjonering og forventet levealder. Mange land har økt sin pensjonsalder på grunn av en aldrende befolkning som lever lenger. Noen har introdusert en automatisk kobling mellom pensjoner og forventet levealder. Forbedringer av insentivene til arbeid i stedet for pensjonering er også en vanlig del av nye pensjonsreformer. Å sørge for at det finnes nok jobber for eldre arbeidere, derimot, er fortsatt en utfordring.
- Det gis et grundig innblikk i disse viktige politiske temaene i fem spesialkapitler som omhandler: pensjonsalder, pensjoneringsatferd, pensjonsintensiver som oppmuntrer til pensjonering, etterspørselen etter eldre arbeidere og kobling av pensjoner til forventet levealder.
- Denne utgaven oppdaterer informasjon om nøkkelfunksjonene knyttet til pensjonsavsetning i OECD-land og gir projeksjoner om pensjonsinntekt for dagens arbeidere. Den viser en utvidet serie av 34 indikatorer, som dekker utformingen av nasjonal pensjonsavsetning, pensjonskrav, eldre menneskers inntekt, pensjonssystemenes finanser, den demografiske og økonomiske rammen som pensjonssystemer opererer under, og private pensjoner.
- Det analyseres flere land enn i andre utgaver, deriblant fire nye OECD-medlemmer: Chile, Estland, Israel og Slovenia. I den grad det er mulig oppgis det også data for de andre store økonomiene i G20-landene: Argentina, Brasil, Kina, India, Indonesia, Russland, Saudi Arabia og Sør-Afrika. Sammen med data for de 27 medlemslandene i EU, dekker rapporten totalt 43 økonomier.

Strid over pensjonsreformer generelt - og spesielt en økning i pensjonsalderen - har aldri vært langt unna nyhetsoverskriftene siden den foregående utgaven av Et blick på pensjoner ble gitt ut i juni 2009. Det er derfor passende at temaet i denne 2011-utgaven er pensjoner, pensjonering og forventet levetid og koblingene mellom dem.

"Pensionable age and life expectancy, 1950-2050", er det første av de 5 spesialkapitlene i del 1. Kapittelet viser at rundt halvparten av OECD-land allerede har begynt å øke sin pensjonsalder eller har planer om å gjøre dette i nær fremtid. Pensjonsalderen vil øke i 18 land for kvinner og i 14 land for menn. Innen 2050 vil den gjennomsnittlige pensjonsalderen i OECD-land være nesten 65 år for begge kjønn. Dette utgjør en økning fra 2010 på nesten 2,5 år for menn og 4 år for kvinner.

Det har vært en nesten kontinuerlig oppgang i forventet levealder i den siste halvdel av det 20. århundret. Følgen var en økning i hvor lenge folk var pensjonerte. Mellom 1960 og 1993, økte forventet levealder ved pensjonering fra et gjennomsnitt på 13,4 til 16,5 år. For kvinner var økningen i forventet levealder mens de var pensjonister 4,8 år i 1960. Dette økte til 21,6 år i 1993. Til dels reflekterte denne trenden at folk lever lenger. Men en tredjedel av økningen var som en følge av fallende pensjonsalder: mellom 1950 og 2010 reduserte på et tidspunkt ti OECD-land pensjonsalderen for menn, og 13 land gjorde det samme for kvinner.

De fleste prognoser viser kontinuerlig vekst i forventet levealder i tiden fremover. På grunnlag av FNs prognose, vil forventet levealder ved normal pensjoneringstid øke videre til 20,3 år for menn og 24,5 år for kvinner i 2050. Dette til tross for økningene i pensjonsalder som er planlagt for fremtiden. Faktisk bare fem land har økt pensjonsalderen nok til å stabilisere varigheten av pensjonstiden for fire tiår framover for både menn og kvinner, mens fire andre vil gjøre dette bare for kvinner.

Denne analysen ser bare på vanlig pensjonsalder. Men de fleste mennesker i OECD-land pensjonerer seg før de når vanlig pensjonsalder. Dette går frem av kapittel 2 "Trends in retirement and in working at older ages". Den effektive alderen når folk forlater arbeidsmarkedet falt i gjennomsnitt på 1970- og 1980-tallet. Langtidstrenden med førtidspensjonering, derimot, sluttet på midten av 1990-tallet for menn og litt senere for kvinner. Men mellom 2002 til 2007 var gjennomsnittsalderen for de som forlot arbeidsmarkedet i OECD-land 4-5 år lavere enn på slutten av 1960-tallet, med ca. 63,5 år for menn og 62,5 år for kvinner. Bare for å holde følge med den forventede økningen i levealder frem til 2050, ville effektiv pensjonsalder måtte øke til rundt 66,5 år for menn og nesten 66 år for kvinner. Dette er en indikasjon på omfanget av utfordringen myndigheter står overfor.

Politikken myndighetene kan forfølge for å øke hvor lenge folk står i arbeid er tema i de neste to spesialkapitlene. Det første av disse to ser på "tilbudssiden", og presenterer informasjon om insentiver til å arbeide og pensjonere seg som er innebygd i pensjonssystem. Det andre ser på "etterspørselssiden", og undersøker måter man kan sørge for at det finnes arbeid for eldre arbeidere.

Det finnes overveldende beviser om at økonomiske insentiver påvirker pensjonsatferd. "Pension incentives to retire", som diskuteres i kapittel 3, er derfor viktig for årsaker som har å gjøre med økonomisk effektivitet. Men insentivene er også viktige for årsaker som har å gjøre med likhet. Mennesker som arbeider mer og bidrar mer bør også ha høyere pensjoner. Samtidig må de som tvinges til å forlate arbeidsmarkedet tidlig, kanskje uten at det var deres eget ønske, ha en rimelig levestandard.

Å forbedre insentiver til å pensjonere seg har derfor vært en sentral plattform i de fleste pensjonsreformer. Rundt halvparten av OECD-landene har utført tiltak på dette området. Disse endringene inkluderer strengere kvalifiseringskrav for førtidspensjonering, større nedgang i pensjonsinntekt for de som førtidspensjonerer seg og større trinnsvis økning i pensjon for folk som pensjonere seg ved vanlig pensjonsalder. Kapittel 3 viser at disse reformene har vært effektive, og at kun et par OECD-land fremdeles har pensjonssystemer som oppmuntrer til førtidspensjonering. Det finnes, derimot, måter som de fleste land kan forbedre de økonomiske insentivene i sine pensjonssystemer på. Det vises ni anbefalinger som vil belønne folk for å arbeide lenger.

Hvis det på etterspørselssiden finnes visse barrierer til å arbeide lenger, er det mulig at pensjonsreformer som er utformet for å forbedre insentiver til arbeid vil være mindre effektive. Kapittel 4 ser på en rekke politiske tiltak som har som mål å hjelpe eldre arbeidere finne og beholde jobber ("Helping older workers find and retain jobs"). Fra arbeidsgivers side finnes det barrierer i form av ageism (generell nedprioritering/diskriminering av eldre), spesielt med tanke på eldre arbeideres evne til å tilpasse seg endringer. Lovgivning mot aldersdiskriminering og offentlige informasjonskampanjer har ofte (men ikke alltid) vært effektive. De høye kostnadene ved å ha eldre arbeidere i arbeid

forblir et problem i noen land. Og noen ganger bruker arbeidsgivere førtidspensjonering som en beleilig måte å justere størrelsen på arbeidsstyrken sin.

Jobbmulighetene for eldre arbeidere kan også være begrensede. Noen ganger har ferdighetene deres blitt mindre verdt og opplæring er fremdeles rettet mot yngre arbeidstakere. Det er ofte et behov for mer hjelp til å finne arbeid.

Et tilbakevendende team i kontroversen rundt høyere pensjonsalder, har vært påstanden om at det å ha eldre arbeidere i jobb reduserer jobbmulighetene for yngre arbeidere. Det finnes ingen beviser som understøtter dette synet. Faktisk er sysselsettingsraten for mennesker i begynnelsen av 20-årene sterkt og positivt korrelert med sysselsettingsraten for mennesker i slutten av 50-årene. En holdningsundersøkelse viser at folk mer sannsynlig vil støtte dette synet jo færre yngre og eldre arbeidere som er uten arbeid.

Kapittel 5 vender tilbake til temaene rundt pensjoner og forventet levealder. Rundt halvparten av OECD-landene har elementer i sine obligatoriske bestemmelser om pensjonsinntekt som gir en automatisk kobling mellom pensjoner og en endring i forventet levealder. Dette er en stor pensjonspolitisk endring.

For det første har mange innført obligatoriske innskuddsbaserte ordninger som en erstatning for, eller et supplement til, offentlig pensjon. For det andre har noen endret sine såkalte "pay-as-you-go" offentlige pensjonsordninger til "individuelle kontoer". For det tredje har et par land en kobling mellom sine ytelsesnivåer eller kvalifiserende betingelser for pensjoner og forventet levealder. I tillegg til disse endringene har det vært en markert endring fra ytelsesbaserte til innskuddsbaserte bestemmelser i frivillige, private pensjonsordninger.

Disse endringene har viktige implikasjoner med tanke på hvordan kostnadene fordeles ved å tilby pensjoner samtidig som forventet levealder øker. I økende grad vil disse kostnadene bæres av individuelle pensjonister i form av lavere pensjoner. Kapittel 5 viser usikkerhetsgraden som er knyttet til prognoser om forventet levealder og vurderer tiltak "Linking pensions to life expectancy". Kapittelet viser hvordan pensjonsopptjening ville bli påvirket av langsommere eller raskere forbedringer i forventet levealder enn de sentrale prognosene.

Sammen viser og evaluerer de fem spesialkapitlene i kapittel 5 hele spekteret av politikk som OECD-land har vedtatt for å håndtere det økende presset en aldrende befolkning har på myndigheters budsjetter. Økninger i pensjonsalder - den mest synlige og mest forståtte konstanten i pensjonssystemet - har hatt en tendens til å stjele overskriftene. Men disse økningene er bare en liten del av historien om pensjoner, pensjonering og forventet levealder.

Del 2 av denne rapporten oppdaterer "Indicators of pension policies" fra de foregående tre utgavene av Et blikk på pensjoner, og har 18 ekstra indikatorer sammenlignet med den foregående utgaven. Dessuten har analysen hvor det er mulig, blitt utvidet til G20 land som for øyeblikket ikke er medlem av OECD: Argentina, Brasil, Kina, Indonesia, Russland, Saudi Arabia og Sør-Afrika.

Den begynner med å se på hvordan pensjonssystemer har blitt utformet, og gir et klassifikasjonssystem til å beskrive svært forskjellige pensjonssystemer (Del II.1) De viktigste parametrene og reglene i pensjonssystemer presenteres for å legge til rette for sammenligning mellom land.

Disse parametrene og reglene blir så brukt til å modellere pensjonsopptjening for menn og kvinner på forskjellige inntektsnivåer (Del II.2). Selv om de fleste indikatorene ser på obligatoriske pensjoner, finnes det også en analyse av typiske frivillige pensjonsordninger i land hvor disse har bred dekning. Det vies stor oppmerksomhet til hvordan pensjoner og pensjonister behandles skattemessig, og hvordan dette påvirker levestandarden for pensjonister relativt til når mennesker er i arbeid.

Analysen av pensjonsopptjening ser fremover i den forstand at den tar i betraktning verdien av pensjonen for arbeidere som går inn på arbeidsmarkedet i dag. Indikatorene i del II.3 ser på den økonomiske situasjonen til folk som er i pensjonsalder nå. Den ser på gjennomsnittlig inntekt, inntektskilder og risikoen for fattigdom.

Etter å ha analysert situasjonen til individer, undersøker del II.4 økonomien til pensjonssystemer sett under ett. Her finnes det data om offentlige og private pensjonsutgifter, bidragsraten for obligatoriske pensjoner og totale bidragsinntekter for offentlige pensjonsordninger.

Bakgrunnen og sammenhengen pensjonssystemer må operere under presenteres i del II.5 Disse indikatorene inkluderer demografiske målinger - slik som forventet levealder og fruktbarhet - og gjennomsnittlig inntjening. Til slutt gir del II.6 spesifikt informasjon om private pensjonsordninger og reservefond for offentlige pensjoner.

© OECD

Denne oppsummeringen er ingen offisiell OECD-oversettelse.

Denne oppsummeringen kan reproduseres hvis OECDs copyright og originalens tittel angis.

Flerspråklige oppsummeringer er oversatte utdrag av OECD-publikasjoner opprinnelig utgitt på engelsk og fransk.

Disse er gratis tilgjengelige på OECDs Online Bookshop www.oecd.org/bookshop

For ytterligere informasjon, ta kontakt med OECD Rights and Translation unit, Public Affairs and Communications Directorate, rights@oecd.org eller per faks: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

Besøk vårt nettsted www.oecd.org/rights/

